

**TARJONTA VASTAA KYSYNTÄÄN: CASE TUTKIMUS
PERUSSUOMALAISTEN POPULISMIN KANNATUKSEN
KYSYNTÄTEKIJÖISTÄ EDUSKUNTAVAALEISSA 2011 JA
2019**

Jonatan Niskanen
Kandidaatintutkielma
Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Jonatan Niskanen	
Työn nimi Tarjonta vastaa kysyntään: Case tutkimus Perussuomalaisten populismin kysyntätekkijöistä eduskuntavaaleissa 2011 ja 2019	
Oppiaine Valtio-oppi	Työn laji Kandidaatin tutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 28
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkielma tutkii Perussuomalaisten populismin kannatusta eduskuntavaaleissa 2011 ja 2019. Kannatusta tutkitaan soveltamalla kolmea kysyntätekkijäteoriaa, tietoisuus ja mielipide hypoteesia, sosioekonomista marginalisaatioteoriaa sekä sitoutuneen edustajan mallia. Tarkoitus on saada lisää tietoa siitä, mitkä tekijät nostivat Perussuomalaisten kysyntää pelkästään vaaleissa 2011 tai 2019, sekä molemmissa. Näin tiedämme, millaiset asiat luovat kysyntää populismille, kuten esimerkiksi maahanmuuttovastaisuudelle sekä EU-kriittisyydelle.</p> <p>Tutkielma tukeutuu laajaan teoreettiseen pohjaan määritellään populistisen puolueen, populismin sekä kysyntätekkijäteoriat. Metodi tutkielmassa on case tutkimusmenetelmä. Case tutkimusmenetelmä mahdollistaa eduskuntavuosiin tarkentumisen sekä yksittäisten vuosien tulosten vertailun. Näin ollen on mahdollista saada kuva siitä, mitkä kysyntätekkijät ovat muuttuneet 2010-luvulla ja, mitkä pysyneet samoina.</p> <p>Tutkielmassa havaittiin, että Perussuomalaisten kannatuksen kysyntätekkijät vaaleissa 2011 erosivat hieman vaaleista 2019 äänestäjäpohjan muutoksen myötä. Vuoden 2011 vaaleissa vahvimmat kysyntätekkijät Perussuomalaisten kannatukselle olivat maahanmuuttokriittisyys ja muutoshalu politiikkaan. Vuoden 2019 vaaleissa maahanmuuttovastaisuus ei ollut enään tärkein kysyntätekkijä vaan eniten kysyntää aikaansai äänestäjien taluspessimismi sekä huoli omasta taloudellisesta tulevaisuudesta. Yksilön korostunut rooli esimerkiksi työmarkkinoilla aiheutti huolta ja äänestäjät kaipasivat valtiolta vahvempaa roolia kansalaisten tukemisessa. 2010-luvun vahvin kysyntätekkijä oli kuitenkin huoli omasta toimeen tulosta, joka heijastui sitten kannatukseen eri tavoin. Yhteenvetona, äänestäjän sosioekonominen status oli molemmissa vaaleissa vahva tekijä luomassa kysyntää Perussuomalaisten populismille.</p>	
Asiasanat: kysyntätekkijä, Perussuomalaiset, populismi, maahanmuutto, sosioekonominen status, eduskuntavaalit	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Ohjaaja Kia Lindroos	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEORIATAUSTA.....	3
2.1	Millainen on populistinen puolue?	3
2.1.1	Populismien määritelmä	6
2.2	Kysyntätekijät	7
2.2.1	Tietoisuus ja mielipide hypoteesi.....	7
2.2.2	Sosioekonominen marginalisaatioteoria.....	8
2.2.3	Sitoutuneen edustajan malli.....	10
2.3	Eduskuntavaalivuosisien taustoititus - millaisesta tilanteesta Perussuomalaiset tulivat vaaleihin.....	11
2.3.1	Eduskuntavaalit 2011	11
2.3.2	Eduskuntavaalit 2019.....	13
3	METODI.....	14
4	KYSYNTÄTEKIJÄ ANALYYSI.....	16
4.1	2011 eduskuntavaalit	16
4.1.1	Perussuomalaisten äänestäjien sosiodemografia.....	16
4.1.2	Tietoisuus ja mielipide.....	17
4.1.3	Sosioekonominen marginalisaatio	18
4.1.4	Sitoutunut edustaja	19
4.2	2019 eduskuntavaalit	21
4.2.1	Perussuomalaisten äänestäjien sosiodemografia.....	21
4.2.2	Tietoisuus ja mielipide.....	22
4.2.3	Sosioekonominen marginalisaatio	23
4.2.4	Sitoutunut edustaja	24
5	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	26

1 JOHDANTO

Viime vuosina populismi on ollut käsite, johon ei voi välttyä törmäämästä. Se on dominoinut poliittista keskustelua mediassa ja sosiaalisissa suhteissa. Sille onkin syntynyt hyvin stigmatisoitunut merkitys, ja sitä käytetään usein keskustelussa leimakirveenä välttämättä tarkemmin tuntematta, onko kyse oikeasti populismista. Populismilla onkin yleensä varsin negatiivinen konnotaatio ja vaikutus asiaan, johon se kohdistetaan. Siitä huolimatta populistiset puolueet, oikeistolaiset ja vasemmistolaiset, nousevat monessa maassa ja saavat vaaleissa jatkuvasti suurempaa ja suurempaa kannatusta sekä parlamentaarista edustusta. Monessa keskustelussa tämän uhkakuvan syyksi peilaillaan haastavaa maailman tilannetta ja kansallisia vaikeuksia, jotka systemaattisesti ohjaavat lisää äänestäjiä populistien helmaan. Toisaalta on myös esitetty, että populismi on poliittinen työkalu, joka syntyy resetoimaan tai "nollaamaan" politiikkaa, joka on edennyt liian pitkälle tiettyyn suuntaan. Joka tapauksessa, populismi-käsitteeltä ei voi välttyä politiikkaa seuratta, mutta kaikesta sen mainehaitasta huolimatta, se näyttää toimivan äänestäjiin tehokkaasti ja täsmällisesti.

Edellä mainituista syistä koenkin, että on mielekästä ja kiintoisaa tutkia populismia suomalaisessa kontekstissa hieman uudelleen ja Suomen kontekstissa vähemmän käytetyn teoriakehyksen kautta. Aiheen ajankohtaisuus ja tärkeys korostuu, sillä vaikka populismista on kirjoitettu kattavasti politiikan tutkimuksen piirissä ja onnistuneesti selitetty ilmiötä, on populismi edelleen kuitenkin konseptina hyvin liikkuva ja elää tilannekohtaisesti eikä siitä voi oikein antaa yleispätevää määritelmää. Kiintoisaa on, miten populismi toimii, miksi se toimii tai onko se lopulta hyödyllinen vai vahingollinen ilmiö. Aihe kiinnostaa minua, koska olen perehtynyt populismiin ilmiönä. Uskonkin, että tämän tutkielman teorian avulla voidaan tuoda uutta populismin teoreettista tutkimusta suomalaiseen politiikan tutkimukseen sekä vastata paremmin kysymykseen mistä kumpuaa Suomen populistisen malliesimerkki puolueen, Perussuomalaisten nousu 2010-luvulla.

Tässä tutkielmassa tutkin Perussuomalaisten populismia ja niitä tekijöitä, jotka mahdollistavat populismin nousun ja menestyksen. Samalla sitoen Perussuomalaisten nousun suomalaiseen poliittiseen kehitykseen ja puoluepoliittiseen murrokseen, joka tapahtui viimeistään 2011 eduskuntavaaleissa Perussuomalaisten "jytyn" myötä. Sovellan tutkielmassani kysyntätekijäteorioita (demand-side factors), joilla on aikaisemmin tutkittu mm. Ruotsissa Ruotsindemokraattien nousua. Tutkielman tavoitteena on vastata kysymyksiin, voiko kysyntätekijäteorioilla selittää Perussuomalaisten nousua perinteisten

puolueiden rinnalle 2010-luvulla ja millainen politiikka on nostanut Perussuomalaisten kysyntää.

Sovellan tutkielmassa case tutkimusmenetelmää valitsemalla kaksi tarkastelupistettä 2010-luvulta, eduskuntavaalit 2011 ja 2019. Eduskuntavaalivuodet 2011 ja 2019 valikoituivat niiden yhteyteen liittyvien merkittävien poliittisten tapahtumien myötä, kuten 2008 talouskriisi ja 2017 Perussuomalaisten kahtiajakautuminen. Kaksia eduskuntavaaleja vertailemalla on mahdollista saada varsin kattava kuva kysyntätekijöistä, jotka ensinnäkin mahdollistivat Perussuomalaisten nousun, sekä siitä, mikä pitää Perussuomalaisia yhä edelleen voimissaan. Analyysivaiheessa sovellan kolmea kysyntätekijäteoriaa: tietoisuus ja mielipide hypoteesia, sosioekonomista marginalisaatioteoriaa sekä sitoutuneen edustajan mallia. Käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa maahanmuutto, sosioekonominen status, koulutus, mielipiteet, Perussuomalaisten tarjoama muutos ja erilaiset poliittiset valinnat. Aineistona analyysissä toimii pääasiallisesti eduskuntavaaleista 2011 ja 2019 tehdyt eduskuntavaalitutkimukset, mutta myös muut kyseisistä vaaleista tehdyt tutkimukset.

Tutkielman pääasiallinen havainto on taloudellisten huolien ja oman taloudellisen tilanteen heikkenemisen korrelaatio Perussuomalaisten kysyntään. Taloudelliset huolet vaikuttavat paljolti myös muihin asioihin, kuten maahanmuuton vastustamiseen oman työpaikan menettämisen pelossa. Lisäksi se heijastuu esimerkiksi EU:n kannatukseen, jos Euroalueen mailla talous ailahtelee. Maahanmuuton vastustaminen on yksi isoimmista väylistä, joissa kysyntä näkyy. Lisäksi sosiaaliset asiat, kuten koulutus vaikuttaa kysyntään. Perussuomalaisten agendojen ajankohtaisuus on yksi tärkeä tekijä myös, mutta keskeisimpänä korostuu yksilöiden sosioekonominen status ja huoli tulevaisuudessa pärjäämisestä.

Tutkielma lisää tietoa suomalaisen politiikan tutkimuksen kattavaan kenttään populismista, sekä Perussuomalaisista hieman erilaisella tavalla tutkitun vaihtoehdon tulkita Perussuomalaisten kannatuksen syitä ja asioita, jotka ovat luoneet kannatusta Perussuomalaisten populismille 2010-luvulla. Tutkielman teoria ja aihe pohjaa omaan mielenkiintoni ja siinä näkyy vahvan teoriapohjan lisäksi myös oma jälkeni. Tutkielman varsinainen hyöty on uuden teorian tietoisuuden lisääminen suomalaisessa politiikan tutkimuksessa sekä tiedot siitä miten äänestäjät ajautuvat äänestämään oikeistopopulistista puoluetta.

2 TEORIATAUSTA

2.1 Millainen on populistinen puolue?

Usein kuulee jonkin puolueen olevan populistinen, mutta millainen on todellisuudessa populistinen puolue? Mitä piirteitä se omaa? Tämän selvittääkseen tulee ensisijaisesti tarkastella populismia käsitteenä, avata laajemmin sen taustoja sekä määritellä se tavalla, että se on sovellettavissa poliittisten liikkeiden ja puolueiden toimintaan. Käsitteenmäärittelyssä populismi on todella haastava käsite, sillä se herättää paljon eriäviä mielipiteitä ja tulkintoja johtuen sen monipuolisesta ja vahvasti kontekstisidonnaisesta luonteesta. Sen vuoksi populismista ei löydy niin sanottua mallimääritelmää, jota voisi soveltaa joka tilanteessa, vaan se pitää erikseen määritellä jokaisessa eriävässä käyttöyhteydessä heijastaen sitä aiempaan tutkimukseen sekä maakohtaiseen kontekstiin.

Eurooppalaisessa kontekstissa, johon myös tässä tutkielmassa perehdytään, populismi yhdistetään usein autoritäärisyyden ja nationalismin korostamiseen ja kannattamiseen. Erityisesti nämä kaksi aatetta toimivat ikään kuin pohjana päälle rakentuville ilmiöille, kuten ksenofobialle eli muukalaisvihalle sekä maahanmuuttovastaisille tai jopa maahanmuuttovihamielisille mielipiteille. Kuitenkin muualla päin maailmaa, esimerkiksi latinalaisessa Amerikassa populismi on perustavanlaatuisesti erilaista (Barr, 2019, 45). On siis selvää, että populismia määritellessä on keskeistä sitoa se tapauskohtaisesti sekä maakohtaisesti omaan kontekstiinsä, jotta pystytään välittämään mahdollisimman kattava kuva, millaisesta populismista on kyse.

Populismi tässä tutkielmassa pohjautuu nykyaikaisissa demokratioissa löydettävissä olevaan malliin, joissa populistisen liikehdinnän taustalla on usein erittäin karismaattinen sekä retorisesti taitava johtohahmo. Johtohahmo pyrkii saamaan itsellensä valtaa kohdistamalla huomionsa heihin, jotka kokevat joutuneensa yhteiskunnan ulkopuoliseksi tai hyljeksimiksi. Heille johtohahmo pyrkii myymään ideansa poliittisesta eliitistä ja eliittisistä instituutioista, jotka ovat aiheuttaneet heidän syrjäytymisensä yhteiskunnasta. (Barr, 2019, 48; Roberts, 2015, 142). Retorinen johtohahmo pystyy henkilölistämään itseensä ajatuksen siitä mitä on kansan tahto sekä kannustaa kansalaisia toimimaan ja käyttämään suoria vaikuttamisen keinoja vastustaakseen poliittista eliittiä. Tavoitteenaan hänellä on haalia valtaa käyttämällä

apuna kannattajien äänekkyyttä ja liikehdintää, pääimmäisenä tavoitteenaan saada lisää valtaa puolueelleen, joka on hänen ilmentymänsä (Barr, 2019, 44;48).

Ymmärtääkseen erottelua populistisen politikoinnin ja ei-populistisen politikoinnin välillä on ymmärrettävä mistä populismi kumpuaa ja mitä sillä vastustetaan. Populistit eivät vastusta lähtökohtaisesti kansaa tai yhteiskunnan jäseniä vaan yhteiskuntaa systeeminä sekä vallanpitäjiä ja legitiimejä auktoriteetteja. Toisaalta pelkästään vallanpitäjien vastustaminen ei riitä määritelmäksi populistiselle politiikalle, sillä vallanpitäjiä vastustavat monet muutkin liikehdinnät. Keskeistä populismille on vastustaa vakiintuneita vallanpitäjiä ja heidän elitistisiä ajatusmallejaan ja toimintatapojaan. Huomattavan tärkeää on myös, että populistit eivät näe pelkästään poliittista eliittiä vallanpitäjinä vaan myös akateemista maailmaa tutkijoihin sekä mediaa, jotka tuottavat eliitin linjan mukaista sisältöä. Tämän vuoksi he pyrkivät lyttämään akateemikkojen analyyseja sekä median ulostuloja (Canovan, 1999, 3.) Tällä hetkellä läntisissä demokratioissa on vallalla liberaalit ajattelutavat ja arvot, joissa korostuu vahvasti individualismi, kansainvälisyys, monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus sekä vahva edistysusko. Koska nämä edellä mainitut arvot ovat nähtävissä eliitin tällä hetkellä ajamina, populistinen liike, joka vastustaa näitä, pyrkii tarjoamaan eroavia mielipiteitä, luomaan erilaista maailmankuvaa sekä lähestymään ihmisiä, jotka kokevat vallalla olevat arvot omien arvojensa vastaisiksi (Canovan, 1999, 4.)

Populistiset liikkeet ja puolueet eivät perusta väitteitään ainoastaan vallanpitäjien elitistisiin ajatusmalleihin, vaan he legitimoivat itsensä väittämällä puhuvansa kansan (the people) puolesta kootusti eivätkä esimerkiksi yhden ryhmän puolesta. Koska demokraattisessa hallinnossa valta pohjautuu kansalle ja edustajat ovat 'kansan edustajia', populistit näkevät olevansa demokraattinen liike, jotka haluavat palauttaa demokratian lähemmäs kansaa (Canovan, 1999, 4.) Tietysti koko kansan edustaminen on käytännössä mahdotonta ja yleensä populistien väitteet kansan edustamisesta ovatkin osa laajempaa retorista metodiikkaa, jolla toimintaa hyväksytetään.

Margaret Canovan (1999) tunnistaa kolme erilaista tapaa, joita populistit käyttävät retoriikassaan puhutellessaan kansaa. Ensimmäinen niistä vetoaa juuri yhtenäiseen kansaan ja kansan yhtenäiseen 'rintamaan'. Koko maan kansa yhdistyy populistisen liikkeen alle vastustamaan muita puolueita ja vallanpitäjiä. Tarkoituksena on tietenkin saada mahdollisimman paljon kannatusta aiheuttaen polarisaatiota muissa puolueissa ja poliittisissa liikkeissä. Tässä erityisesti korostuu karismaattisen johtajan rooli, joka persoonallaan pystyy yhdistämään koko kansan tahtotilan ja yhdistämään maan kansan yhdeksi suureksi, usein etniseksi, perheeksi. Toinen tapa liittyy taas

enemmän kansan jakamiseen: jaetaan kansa esimerkiksi etniseen valtaväestöön sekä 'muihin', kuten maahanmuuttajiin ja muihin, jotka eivät edusta juuri sitä tiettyä ryhmää. Tätä jälkimmäistä yhteiskuntaan kuulumattomien ryhmää pyritään sitten syrjimään työmarkkinoilla sekä muutenkin sosioekonomisesti. Kolmas ja viimeinen tapa on tavan ihmisten tai 'kansan syvien rivien' herättely ja mobilisointi etuoikeutettua ja korkeakoulutettua eliittiä vastaan, jonka nähdään tavan kansaa riistävän. Tämä hiljainen enemmistö, kuten Canovan sitä kuvaa (1999, 5) on kyllästynyt siihen, että he uurtavat normaalia elämää, mutta silti heidän mielipiteensä eivät näy politiikassa vaan siellä ovat esillä vain eliitin sekä vähemmistöjen asiat. Tämänkaltaista retoriikkaa viljellessään populistiset puolueet pystyvät perustelemaan myös ajavansa egalitaristista (tasa-arvoista) demokraattista politiikkaa, sillä heidän mukaansa tavallinen työtätekevä kansa on unohdettu. Todellisuudessa kuitenkin he eivät edusta suurinta osaa kansasta, mutta heidän räikeä ja kiihkeä retoriikkansa väistämättä vetoaa ihmisiin, jotka kokevat demokratian pettäneen heidät.

Populistinen politiikka, kuten todettu, on usein suunnattu tavallisille ihmisille eikä politiikkaan aktiivisesti perehtyneille ja tätä populistit yleensä kutsuvat politiikkaan demokraattisuudeksi. Demokraattisuus perustellaan korostamalla muiden poliitikoiden puhetyylejä, joissa väistellään kysymyksiä eikä vastata suoraan asioihin. Lisäksi myös byrokraattinen jargon on helppo tapa todeta poliitikon olevan vieraantunut kansasta, joka sitä ei ymmärrä (Canovan, 1999, 5.) Populistit tarjoavatkin usein medioille suoraa ja helposti ymmärrettävää puhetta, mutta sen lisäksi he antavat poliittisia lausuntoja sekä ratkaisuja haastaviin kysymyksiin samalla tyylillä, joka usein mustamaalaa byrokraattista jargonia, mutta todellisuudessa heidän tarjoamansa ratkaisut ovat vaikeita tai mahdottomia toteuttaa (Canovan, 1999, 5.) Populistit usein valtaan päästyään alkavatkin toteuttaa omaa poliittista agendaansa ilman vaikutusten arviointia tai asiantuntijalausuntoja ja kohdatessaan vastustusta esimerkiksi virkamiehiltä tai asiantuntijoilta, voidaan heidät vaihtaa populistille sopivampiin vaihtoehtoihin (Bellodi ym., 2023, 2).

Eräs hyvä esimerkki populistien kohteesta on Euroopan Unioni, joka massiivisen virkakoneistonsa johdosta toimii byrokraattisesti eli asiat tapahtuvat hitaasti. Kansalaisen silmään se saattaa näyttäytyä hämärältä ja epäluotettavalta, ja tähän juuri populistit tarttuvat. Euroopan Unionia syytetään elimeksi, joka on etäällä kansalaisesta, jota pyörittävät poliitikot ja korkeakoulutettu eliitti eikä se palvele tavallisia ihmisiä. Euroopan Unionin toimintaan perehtymätön on helppo vakuuttaa kertomalla, että hinnat nousevat jatkuvasti, koska Euroopan keskuspankki haluaa

pitää koko ajan yllä inflaatiota, mutta jättää samalla kertomatta miksi inflaatio on taloudelle hyödyllisempää kuin deflaatio.

2.1.1 Populismien määritelmä

Tämänhetkinen poliittinen populismien tutkimus korostaa populismissa olevan kolme keskeistä ydinkonseptia, joiden ympärille se rakentuu. Ne kaikki ovat jo tässä tutkielmassa aiemmin mainittuja ja avattuja. Niitä ovat siis kansa (the people), eliitti (the elite) sekä yleinen tahto (general will) (Mudde & Kaltwasser, 2017, 9). Saadakseen mahdollisimman tarkan määritelmän tämän tutkielman populismille, tulee näiden kolmen konseptin väliset suhteet ymmärtää.

Mudde ja Kaltwasser (2017) ovat luonnehtineet populismia ideologiapohjaiselta lähestymistavalta. Ideologiapohjainen lähestymistapa populismiin tarkoittaa, että sen katsotaan olevan enemmänkin diskurssi, ideologia tai maailmankatsomus. Vaikka ideologiapohjainen lähestymistapa ei ole ainoa oikea, eivätkä kaikki sitä allekirjoita, on sen havaittu toimivan erilaisissa populismien tutkimuksissa ympäri maailman (Mudde & Kaltwasser, 2017, 5). Sen vuoksi pohjaan myös tässä tutkielmassa populismien määritelmän siihen. Varsinainen määritelmä pohjaa myös Mudden ja Kaltwasserin määritelmään heidän populismia käsittelevässä teoksessaan (2017, 6), jossa he määrittelevät populismien seuraavanlaisesti:

a thin-centered ideology that considers society to be ultimately separated into two homogeneous and antagonistic camps, “the pure people” versus “the corrupt elite,” and which argue that politics should be an expression of the *volonté générale* (general will) of the people.

Suomenkielinen muokaus edellä mainitusta populismien määritelmästä on seuraavanlainen: pinnallinen ideologia, jossa pohjimmiltaan yhteiskunta on kahtiajakautunut, muodostaen kaksi toisistaan vastakohtaista ryhmää, “todellinen kansa” sekä “korruptoitunut eliitti”. Ideologia korostaa kaiken politiikan pohjautuvan todellisen kansan tahtoon.

Populismien lähestyminen ideologiana ja erityisesti pinnallisena sellaisena tarjoaa laajempia mahdollisuuksia avata sitä sekä tulkita sitä. Populismien pinnallisuus korostuu erityisesti siinä, että se ei oikeastaan koskaan ole “puhdasta” siinä mielessä, että populistit olisivat puhtaasti ideologisesti populistisia vaan populismia käytetään yhdessä muiden ideologioiden kanssa, kuten nationalismi Euroopan kontekstissa, mutta usein myös sosialismin tai uusliberalismin kanssa (Mudde & Kaltwasser, 2017, 19.) Toinen asia, jonka populismien ideologisointi tarjoaa, on havaita populistisen politiikan kysyntä sekä tarjonta eli pelkän populismien ja populistisen politiikan

esittelyn sijaan pystyään myös näkemään kysyntä populismille, eli kannatuksen syyt. Tämä kysyntä populismille, jonka esittelen tarkemmin seuraavassa luvussa, pohjaa yhteiskunnan massoihin eli kansalaisiin ja pohjimmiltaan heidän tarpeisiinsa sekä tyytymättömyyteen sen hetkiseen politiikkaan (Mudde & Kaltwasser, 2017, 20.)

2.2 Kysyntätekijät

Kysyntätekijät käsitteenä sekä teoriana toimii yläkäsitteenä tai sateenvarjoteoriana useille erilaisille teorioille, jotka pohjautuvat taloudellisiin sekä sosioekonomisiin tekijöihin, kuten sosioekonominen marginalisaatio. Näiden erilaisten teorioiden kautta pyritään selittämään, ja on onnistuttu valaisemaan, populististen puolueiden nousua Euroopassa, ja sitä, mikä saa äänestäjät äänestämään populistisia puolueita muiden perinteisempien puolueiden sijaan. Toisin sanoen siis mitkä ovat niitä kysyntätekijöitä, joita populistiset puolueet tarjoavat, jotka vetoavat äänestäjiin siinä määrin, että he alkavat kannattaa kyseistä populistista politiikkaa. Tässä osiossa esittelen ja avaan kattavammin kolme kysyntätekijäteoriaa ja käytän niitä myöhemmin työkaluina analyysiosiossa selvittääkseni, voiko niillä valaista Perussuomalaisen kannatuksen nousua 2010-luvulla.

2.2.1 Tietoisuus ja mielipide hypoteesi

Ensimmäisenä kysyntätekijäteoriana käytän tietoisuus ja mielipide hypoteesia, joka pohjautuu Lauri Rapelin tutkimukseen suomalaisten poliittisen tietoisuuden ja mielipiteen korrelaatioon kohdistuen maahanmuuttoon 2010-luvun alusta (Rapeli, 2014). Tutkimuksessa merkityksellistä tämän tutkielman kannalta on erityisesti sen esittämät hypoteesit liittyen työelämään. Hypoteeseina on, että työtoimella ja siihen vaadittavalla koulutustasolla on merkitystä tietämykseen maahanmuutosta. Mitä korkeampi koulutustaso ja mitä enemmän tietoa maahanmuutosta ja sen vaikutuksista henkilöillä on, sitä todennäköisemmin he eivät vastustaisi maahanmuuttoa tai heillä ei olisi merkittävää mielipidettä asiaan. Päinvastaisesti taas matalamman koulutuksen aloilla, joilla tietämättömyys maahanmuutosta on suurempaa, on myös maahanmuuton periaatteellinen vastustus vahvempaa (Rapeli, 2014, 314.) Nämä hypoteesit pitivät paikkansa Rapelin mukaan. Lisäksi merkittävä havainto on myös, että epäedullisessa työllisyystilanteessa olevat ensinnäkin vastustivat maahanmuuttoa, mutta hyväksyivät myös enemmän negatiivista ja valheellista informaatiota maahanmuutosta ilmiönä. Tämän teorian valossa on siis Suomen kontekstissa myös todettavissa, että yksilöiden työllisyystilanne voi toimia ikään kuin suodattimena, jonka läpi uutta informaatiota katsotaan (Rapeli, 2014, 324.) Toisin sanoen siis, jos maahanmuuttoa tuodaan esille heidän työnsä kannalta

negatiivisessa valossa, menee se helpommin läpi kuin positiivinen tieto maahanmuutosta.

Kysyntätekijäteorianä tämä on tutkielmalle erittäin osuva, sillä 2011 vuoden vaalit olivat ensimmäiset vaalit, joissa maahanmuuttokysymys oli selvästi esillä ja mukana Perussuomalaisten vaalikampanjassa. Maahanmuuttajien määrä Suomessa on ollut pitkään, ja on vieläkin, matala verrattuna esimerkiksi muihin Pohjoismaihin, mutta erityisesti vuosina 2000–2009 se kasvoi merkittävästi aiempaa nopeammin ja vuoden 2011 Eduskuntavaaleissa Perussuomalaisilla oli maahanmuuttovastainen kanta vaaliohjelmassaan (Rapeli, 2014, 311.) Tämän vaikutuksista kuitenkin lisää analyysissä. Tietoisuus ja mielipide hypoteesi on myös kiintoisa siitä syystä, että viime vuosikymmenten tutkimus on osoittanut, että suurimalle osalle kansalaisista yksinkertaiset poliittiset asiat ja niin sanottu 'peruspolitiikka' on lähes, ellei täysin vierasta. (Rapeli, 2014, 309).

Koska Rapelin tutkimus on toteutettu Suomessa, tarjoaa se erinomaisen mahdollisuuden tutkia miten tämä tietoisuus ja mielipide hypoteesi on vaikuttanut Perussuomalaisten kannatukseen. Se mahdollistaa tutkia ovatko juuri 2010-luvulla heikommassa asemassa työelämässä olevat vastustaneet maahanmuuttoa siinä määrin, että Perussuomalaisten kannatus on noussut kasvaneen maahanmuuttomäärän vuoksi. Toisaalta hypoteesi mahdollistaa myös tutkia onko näin, että korkeammin koulutetut eivät vastusta maahanmuuttoa tai heillä ei ole mielipidettä asiaan siinä määrin, että kannattaisivat juuri sen vuoksi Perussuomalaisia.

2.2.2 Sosioekonominen marginalisaatioteoria

Sosioekonominen marginalisaatio on yksi käytetyimpiä selityksiä tällä hetkellä, kun katsotaan populististen oikeistopuolueiden tai radikaalioikeiston nousua eritoten eurooppalaisessa kontekstissa. Sosioekonomisen marginalisaation on havaittu monessa yhteydessä olevan vahva yhteystekijä populististen oikeistopuolueiden nousuun. Siihen sisältyy useampi eri tapa lähestyä äänestäjiä ja selittää heidän valintaansa äänestää populistista oikeistoa. Näitä ovat esimerkiksi äänestäjien sosioekonomisen statuksen vertailu, heidän asuinalueidensa vertailu sekä – koska tätä on tutkittu usein yhteydessä maahanmuuttoon, heidän kosketuksensa maahanmuuttajien kanssa. Sosioekonominen marginalisaatioteoria yhdistyy läheisesti edellisen tietoisuus ja mielipide hypoteesin kanssa siinä, että tälläkin voidaan seurata, millaista kosketuspintaa äänestäjillä on maahanmuuttajiin.

Ymmärtääkseen sosioekonomista marginalisaatiota ja sen suhdetta populistiseen oikeistoon tai oikeistoradikalismiin, on ymmärrettävä, millaisia asioita tähän ilmiöön

liittyy, ja millaiset asiat nousevat esiin politiikassa, jotka koskettavat tätä aihepiiriä. Olennaisia viestejä, joita populistinen politiikka haluaa korostaa sosioekonomisen marginalisaatioteorian kannalta ovat usein seuraavanlaisia: natiivien työpaikat ovat uhattuina, sillä maahanmuuttajat tulevat pienituloisemmista maista, ja ovat valmiita työskentelemään halvemmalla sekä huonommilla työehdoilla, jolloin natiivit korvataan heillä. Tämän aihepiirin on havaittu resonoivan erityisesti matalapalkkaisilla aloilla ja erityisesti haastavien työllisyysolojen aikaan. (Rydgren & Ruth, 2013, 715.) Toinen esimerkki on populistien maalaama kuva "hyvinvointipakolaisuudesta", eli tilanteesta, jossa maahanmuuttajat tulevat ainoastaan hyvinvointitukien perässä ja kuluttavat niitä äärimmilleen. Tarkoituksellisesti luodaan kuva, jossa väitetysti aiemmin vanhustenhuoltoon sekä sairaanhoitoon varatut yhteiskunnalliset varat ohjataan nyt maahanmuuttajille jättäen 'vanhat ja sairaat' ilman tarvitsemiansa tukia. Tämänkin on havaittu resonoivan erityisesti alueilla, joissa taloudellinen tilanne on alhainen ja, jossa asukkaat pelkäävät oman toimeentulonsa puolesta (Rydgren & Ruth, 2013, 715.) Kolmas esimerkki, joka linkittyy tähän, on tilanne, jossa sosioekonomisesti marginaalisilla alueilla asuvat ihmiset kokevat haastavan tilanteensa johtuvan siitä, että perinteiset puolueet ovat unohtaneet heidät ja hylänneet heidät oman onnensa nojaan. Tällainen ajattelu ajaa äänestämään populistista liikettä, joka puhuttelee juuri korostaen erityisesti heidän 'unohdettua asemaansa' (Rydgren & Ruth, 2013, 715.)

Rydgren ja Ruth (2013) tutkiessaan Ruotsindemokraattien kannatusta halusivat mitata, miten sosioekonomisen aseman lisäksi populistisen Ruotsindemokraattien kannatukseen vaikuttivat esimerkiksi äänestäjien asuinalue sekä asuinalueiden etninen että sosioekonominen jakautuminen. Toisin sanoen siis, haluttiin selvittää vaikuttaako asuinalueen korkea määrä maahanmuuttotaustaisia positiivisesti maahanmuuttovastaisen populistisen oikeiston kannatukseen vai äänestetäänkö sillä alueella vähemmän maahanmuuttovastaisesti, sillä ei-maahanmuuttotaustaiset ovat kuitenkin paljon tekemisissä maahanmuuttotaustaisten kanssa. Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu kumpakin: on havaittu, että alueilla, joissa asuu paljon maahanmuuttajia, on ksenofobia vahvasti läsnä ja niillä alueilla on vahvempaa kannatusta maahanmuuttovastaisille populistioikeistoille (Rydgren & Ruth, 2013, 717). Toisaalta toisissa tutkimuksissa taas ei havaittu samanlaista ilmiötä, vaan nähtiin natiivien ja maahanmuuttotaustaisten samoilla asuinalueilla asumisen jopa rikkovan stereotyyppistä jatkuvan interaktion seurauksena (Rydgren & Ruth, 2013, 717-718). Toinen ilmiö, jota Rydgren ja Ruth pohtivat, liittyi olennaisesti myös asuinalueisiin, eli niin kutsuttu halo efekti (2013, 718). Halo efektissä kaikkein maahanmuuttovastaisimpina alueina ja populistisen oikeistopolitiikan korkeimpina kannatusalueina pidetään asuinalueita, joiden naapurialueena on korkeasti

maahanmuuttotaustaisten asuttama asuinalue. Näillä asuinalueilla jaetaan yleensä suhteellisen matala sosioekonominen status, mutta eri alueiden väestöt ei ole jatkuvassa kontaktissa keskenään ja siksi lähellä asuvat maahanmuuttajat nähdään uhkana omalle hyvinvoinnille sekä taloudelliselle toimeentulolle (Rydgren & Ruth, 2013, 718.)

Sosioekonomiset tekijät ja sosioekonomisen marginalisaation huomiointi tarjoaa erinomaisen ja omalaatuisen tavan tutkia onko sitä kautta syntynyt kysyntää Perussuomalaisille. On selkeää, että sosioekonomiset tekijät ovat merkittävä tekijä vaikuttamassa populististen oikeistopuolueiden kannatukseen (Rydgren & Ruth, 2013, 726). Erityisesti taloudelliset uhat ja epävarmuudet, kuten oma työllisyys tai hyvinvointivaltion tuet ja palvelut, nostavat radikaalioikeiston tai populistisen oikeiston kannatusta ja tämä kulkee käsi kädessä erityisen vahvasti maahanmuuton kanssa (Rydgren & Ruth, 2013, 725; Dehdari, 2022, 214). Mitä enemmän maahanmuutto ja maahanmuuttajat ovat esillä vaikeina taloudellisina aikoina, sitä enemmän kannatusta maahanmuuttovastaisuus saa. Tämän kysyntätekijän pohjalta tässä tutkielmassa vastataan esimerkiksi siihen, onko vaikea taloudellinen tilanne ja kiihtynyt maahanmuutto kasvattanut Perussuomalaisten kannatusta ja ovatko sosioekonomisesti uhatut ryhmät, kuten matalasti koulutetut, työväestönluokka ja työttömät, kiihtyneen maahanmuuton vuoksi vahvasti edustettuina äänestäjissä.

2.2.3 Sitoutuneen edustajan malli

Lopuksi esittelen viimeisen kysyntätekijän, jota tässä tutkielmassa käytetään ja se on sitoutuneen edustajan malli. Sitoutuneen edustajan malli perustuu Bellodin ym. tutkimukseen (2023), jossa tutkittiin poliitikoiden sitoutuneisuutta ja kuinka populistit sitouttavat lupauksiaan valtaan päästyään. Erityisesti tutkimuksessa seurattiin, millaisia seurauksia populistien valtaanpääsillä on Italiassa kunnallishallinnossa, eivätkä seuraukset siltä osin liity tähän tutkielmaan, mutta tutkimuksessa tuodaan esille juuri sitoutuneen edustajan malli omanlaisena kysyntätekijänä.

Yksi yleisimpiä perusteluja populistien valtaannousulle on ollut äänestäjien kyllästyminen perinteisiin puolueisiin ja perinteiseen edustukselliseen demokratiaan (Bellodi ym., 2023, 3). Tämä ilmiö on toki ollut nähtävissä ja esimerkiksi vanhat puolueet ovat vähitellen muuttumassa vanhanaikaisiksi puoluekentällä maailman muutoksen myötä. Äänestäjät eivät kuitenkaan aina vastusta perinteistä edustuksellista demokratiaa ja puolueita, kuten esimerkiksi hyvinä aikoina, kun poliittinen luottamus on korkea. Korkean luottamuksen aikoina poliitikoihin ja heidän päätöksiinsä luotetaan sekä niitä ymmärretään. Näinä aikoina politiikassa ovat

esillä sellaiset henkilöt, jotka pystyvät tuomaan parhaiten esille omaa poliittista kyvykkyyttään sekä ammattitaitoaan (Bellodi ym. 2023, 3.) Kun taas eletään haastavia aikoja ja poliitikkoihin ja politiikkaan ei luoteta äänestäjien keskuudessa, myös kaikkein kyvykkäimmät ja pätevimmät poliitikot nähdään epädemokraattisina ja epäluotettavina. Perinteiset puolueet ja niiden poliitikot nähdään helposti juuri, eliitin tai tietyn ryhmän etuja ajavina (Bellodi ym. 2023, 3.)

Tällaisina vaikeina ja usein poliittisen myllerryksen aikoina, populistiset puolueet ovat vahvoilla, sillä populistit luovat populistisen statuksensa vastaamalla sitoutuneen edustajan mallin mukaisesti kysyntään tarjoamalla vähäistä sitoutumista vaativia uudistuksia, ja radikaaleja uusia vaihtoehtoja, kuten esimerkiksi rajojen sulkemista tai kansalaisten varallisuuden korottamista. Samanaikaisesti myös pyritään kritisoimaan muita puolueita esimerkiksi eliitin sätkynukkena olemisesta tai korruptiosta, jatkuvasti muiden puolueiden luottamusta horjuttaen (Bellodi ym., 2023, 3.) Sitoutuneen edustajan malli on kysyntätekijänä erittäin toimiva malli populismille, sillä siinä tarjotaan vaikeina aikoina helppoja ratkaisuja mustamaalaten kaikkia muita tahoja eliitistä asiantuntijoihin päämääränä ainoastaan saada valtaa (Bellodi ym. 2023, 4).

Sitoutuneen edustajan malli tarjoaa hyvän tavan tutkia Perussuomalaisten kysyntää 2010-luvulla tutkimalla juuri millaisia aikoja Suomessa on eletty vaalien lähestyessä ja millaisia vaaliohjelmia Perussuomalaiset ovat tehneet. Kuten aiemmin mainittu, esimerkiksi vuoden 2011 eduskuntavaaleissa Perussuomalaisilla oli jo maahanmuuttovastainen vaaliohjelma, kun takana oli kiihtynyt maahanmuutto ja taustalla painoi myös vuoden 2008 talouskriisi sekä vuoden 2009 EU maiden talouskriisit. Näistä tekijöistä käy jo siis ilmi, että tilanne on ollut poliittisesti haastava, joten sitoutuneen edustajan malli on erinomainen tapa tutkia, millaista poliittista kysyntää on esimerkiksi silloin ollut.

2.3 Eduskuntavaalivuosien taustoitus – millaisesta tilanteesta Perussuomalaiset tulivat vaaleihin

2.3.1 Eduskuntavaalit 2011

Ennen vuotta 2011 ei Suomessa ollut vielä varsinaisesti ollut oikeistopopulistipuoluetta, lähes jopa poikkeuksena muista Euroopan maista (Westinen ym., 2020). Toisaalta kuitenkin Suomessa oli havaittu jo aiemmin 2000-luvulla selvä ”tyhjiö” oikeistopopulistiselle puolueelle. Maahanmuuttovastainen ja

yhteiskuntavastainen ilmapiiri oli samalla tasolla kuin muissa Euroopan maissa, joissa oli jo oikeistopopulistinen puolue lyönyt läpi. Vaikka Suomessa luotettiin instituutioihin, ei se kuitenkaan tarkoittaisi, ettei oikeistopopulistinen puolue voisi saada jalansijaa Suomessa. Erityinen ryhmä, joka nousi esille maahanmuutto- ja yhteiskuntavastaisena, oli vanhemmat ja alhaisen koulutustason omaavat miehet (Kestilä, 2006, 187.) Tämän ”tyhjiön” tulivat täyttämään Perussuomalaiset, joka sai valtaisan menestyksen vuoden 2011 eduskuntavaaleissa.

Mistä lähtökohdista Suomi ja erityisesti Perussuomalaiset tuli vuoden 2011 eduskuntavaaleihin, tai kuten niitä myös kutsutaan, muutosvaaleihin? (Borg, 2012a, 20). Vuoden 2007 eduskuntavaaleissa hallitukseksi muodostui Matti Vanhasen johdolla porvarihallitus, johon kuuluivat Keskusta, Kokoomus, Vihreät ja RKP. Heti seuraavana vuonna alkoi Suomessakin taantuma maailmanlaajuisen vuoden 2008 taluskriisin seurauksena. Hallitus joutui elvyttämään julkisella rahalla välttääkseen laman, hallitusohjelman lupauksia työllisyystoimista ja tukien nostamisesta jouduttiin jäädyttämään. Vuonna 2009 Euroopan unioni ajautui ongelmiin, kun useampi jäsenvaltio (Kreikka, Irlanti & Portugali) ajautui taloudellisiin vaikeuksiin taluskriisin jälkimainingeissa. Euroopan Unionin jäsenmaat laativat laina- ja tukipaketteja näille maille, jotta estettäisiin talousvaikeuksien leviäminen muihinkin Euroalueen maihin. Näihin tukipaketteihin osallistui myös Suomi, joka joutui laittamaan muihin asioihin suunniteltuja varoja tukemaan muiden maiden talouksia. Vanhasen hallitus kohtasi siis vaikean hallituskauden, hyvin erilaisen mitä olisi arvattu aiempien vuosien kehityksen jäljiltä (Pernaa, 2012, 31.)

Talousvaikeuksien lisäksi vaalikautta 2007–2011 riepotteli vaalirahakohu, kun 2008 kansanedustaja Timo Kalli kertoi jättäneensä lain vastaisesti ilmoittamatta vaalirahoittajansa, koska laki ei siitä rangaissut. Tätä seurasi vahva mediahuomio, jossa selvitettiin muidenkin eduskuntavaaliehdokkaiden vaalirahoitusilmoituksia, erityisesti niiden puutetta tai puutteellisuutta. Lisäksi vielä vuonna 2009 media kiinnitti huomionsa puolueiden vaalirahoitukseen, joka oli yhtä lailla epäilyttävää. Näistä seurasi myös poliisin selvityksiä sekä syytteitä lahjonnasta, jotka johtivat oikeustoimiin. Media ja kansa kyseenalaistivat poliitikkojen moraalialia ja osoittivat paheksuntaa politiikan sen hetkistä elitististä kulttuuria kohtaan. Vaalirahakeskustelu pysyikin pinnalla aina vuoden 2011 eduskuntavaaleihin asti (Mattila & Sundberg, 2012, 227; Pernaa, 2012, 31.)

Kolmas ilmiö, joka nousi esiin ennen vuoden 2011 eduskuntavaaleja oli ensimmäistä kertaa laajemmassa mitassa maahanmuuttokeskustelu, sekä erityisesti sen hetkisen maahanmuuttopolitiikan kritisointi. Keskustelua johtivat Perussuomalaiset, jonka

maahanmuuttokritiikin kärjessä toimi Jussi Halla-Aho, joka ei vielä vuonna 2007 päässyt läpi eduskuntaan. Halla-Aho ja muut maahanmuuttokriitikot kävivät keskustelua verkkosivustoilla, joista tunnetuimpia ovat Halla-Ahon oma blogi sekä HommaForum (Pernaa, 2012, 32.) Voisi sanoa, että Perussuomalaiset toimivat maahanmuuttokritiikin kirittäjinä onnistuneesti. Onnistuneisuutta voi perustella esimerkiksi sillä, että 2010 SDP:n maahanmuuttopoliittinen ohjelma kulki nimellä ”maassa maan tavalla” sekä sillä, että Jyrki Katainen totesi maahanmuuttopolitiikasta voitavan keskustella sallien myös erilaiset mielipiteet (Pernaa, 2012, 32).

Kaikki nämä asiat yhdistettynä hyvin strategiseen populistiseen puoluekritiikkiin perinteisiä puolueita kohtaan sekä ”kansan syvien rivien” herättelyyn, tarjoamalla syötteitä poliittisen eliitin päivänvaloa kestävästä toiminnasta, sekä Euroopan Unioniin vahvemmin integroitumisesta – tavallisen kansan etujen kustannuksella, tuottivat Perussuomalaisten kannatukselle lumipalloeftin (Borg, 2012b, 194).

2.3.2 Eduskuntavaalit 2019

Eduskuntavaaleihin 2019 Perussuomalaisissa tultiin hyvin erilaisesta tilanteesta, kuin mitä 2015 olisi voinut kuvitella. Perussuomalaiset menestyivät hyvin (yli 17 % kannatuksella) vuoden 2015 eduskuntavaaleissa ja päätyivät Sipilän hallitukseen Keskustan ja Kokoomuksen kanssa Timo Soinin johdolla, jossa he saivat viisi ministerinsalkkua. Hallituksessa he joutuivat tekemään myönnytyksiä maahanmuutto- sekä EU-kysymyksissä. Lisäksi vuoden 2015 maahanmuuttokriisi lisäsi tyytymättömyyttä Perussuomalaisten sisällä. Vuonna 2017 tapahtui yllättävä käänne, kun Soini ilmoitti aikovansa jättää hakematta enää puolueen puheenjohtajan paikkaa ja petasi sen Sampo Terholle. Terho sai kuitenkin vastaansa Jussi Halla-Ahon, joka oli koonnut taakseen puolueen maahanmuuttovastaisen äärioikeistosiiven. Vastoin odotuksia, Halla-Aho voitti selkeästi ja hänestä tuli uusi Perussuomalaisten puheenjohtaja. Sipilän hallitus ei tätä käännettä halunnut ja oli jo hajoamassa, kunnes 19 Perussuomalaisten maltillisempaa puolta edustavaa kansanedustajaa erosi puolueesta ja muodosti uuden hallituspuolueen, Sinisen Tulevaisuuden. Perussuomalaiset taas päätyivät takaisin oppositioon Jussi Halla-Ahon johdolla (Söderlund & Grönlund, 2024, 30.) Näin ollen Perussuomalaiset pääsivätkin siis vuoden 2019 eduskuntavaaleihin oppositiosta. Sininen Tulevaisuus koki 2019 eduskuntavaaleissa suuren tappion eikä saanut yhtään paikkaa eduskunnasta.

Halla-Ahon johdolla Perussuomalaiset taantuivat agendaltaan lähinnä yhden asian puolueeksi – haitta maahanmuuton vastustajiksi. Vuoden 2015 maahanmuuttokriisi ja sen tuottamat kulut valtiolle olivat vielä hyvin muistissa tullessa 2019

eduskuntavaaleihin. Perussuomalaisten asenne maahanmuuttoa kohtaan muuttui vihamieliseksi ja sai erityisesti kannatusta 2018, vain vuosi ennen eduskuntavaaleja, kun uutisissa oli vahvasti esillä maahanmuuttajien tekemät rikokset ja erityisesti seksuaalirikokset. Toisaalta Halla-Ahon johtamana Perussuomalaiset profiloitui muiden puolueiden linjan vastaisesti ilmastonmuutosasioissa: "ilmastohysterian" vastustus ja Suomen kovien ilmastopoliittisten tavoitteiden kritisointi oli tärkeä osa sitä. Perussuomalaisten eduskuntavaaliagendassa korostuikin suomalaisuuden ja suomalaisten korostaminen, he peräänkuuluttivat vanhojen ja sairaiden puolesta. Perussuomalaiset olivat myös vahvasti edellistä hallitusta vastaan: n. 65 % vaalien jälkeen tehtyyn kyselyyn vastanneista koki Sipilän hallituksen, ja samalla entisen Perussuomalaisten johdon, epäonnistuneen toimissaan (Borg & Paloheimo, 2020, 154;160.)

3 METODI

Tutkielma käyttää tutkimusmenetelmänä case tutkimus-, tai tapaustutkimus, menetelmää. Case tutkimus tarjoaa mahdollisuuden perehtyä poliittisen ilmiön yhteen ilmentymiseen sekä vertailevasta luonteestaan johtuen hyvät työkalut useamman tapauksen vertailuun. Case tutkimuksissa huomattavaa on, että kaikki teoriat ja konseptit pohjautuvat lopulta suurempaan kuvaan. Siispä kaikissa havainnoissa ja tuloksissa, joita yhden tapauksen tarkastelu tuottaa, tulee muistaa verrata niitä tähän suurempaan kuvaan ja ymmärtää, kuinka nämä tulokset ovat vain osa sitä eivätkä pysty siis yksin selittämään tai kumoamaan teoriaa. Case tutkimukselle on myös keskeistä se, että tunnistetaan tutkittavan tapauksen pääilmiö – siis se poliittinen ilmiö, jota tutkitaan. Tämä tutkinta tehdään sitten keskittämällä yhteen tai useampaan ilmentymiseen. Case tutkimus tähtääkin pilkkomaan poliittisen ilmiön pienempiin osiin – tapauksiin. Tutkimalla yksittäistä tapausta ilmiöön liittyvän teorian valossa tarjoaa mahdollisuuden perehtyä siihen hyvin juurta jaksuen. Tavoitteena onkin löytää vaikuttavia muuttujia ja kausaalisia mekanismeja, joilla voidaan joko tukea tai kyseenalaistaa aiempien teorioiden osuvuutta (Lowndes ym., 2017, 284.)

Lowndes ym. (2017, 285) ovat jakaneet case tutkimuksen neljään erilaiseen tyyppiin, jotka ohjaavat tutkimuksen fokusta. Näitä ovat diagnostinen (diagnostic), hypoteesituottaja (hypotheses-generating), poikkeus (deviant) ja keskeinen (crucial). Diagnostinen case tutkimus tyyppinä on tulkitseva, se pyrkii selittämään tutkittavan tapauksen teoriaan pohjautuen ja sen fokus on osuva lisäämään tietoa yleisempiin teorioihin. Hypoteesituottaja fokusoituu taas useimmiten grounded theory -

tutkimuksiin, joissa hyödynnetään etnografisia menetelmiä. Fokus on yleensä siis uusissa yleisteorioissa ja niiden lisätutkimuksissa. Poikkeus tyyppinä on nimensä mukaisesti poikkeava, siinä valitaan tarkoituksenmukaisesti jokin tapaus, jonka tiedetään lähtökohtaisesti antavan aiempia tutkimuksia ja teorianvastaisia tuloksia. Tällä tyyppillä pyritään siis todentamaan yleistorioiden puutteellisuutta. Viimeisenä, keskeinen-tyyppi, joka perustuu epätodennäköisyyteen. Siinä valitaan tapaus, joka pohjimmiltaan vaikuttaa siltä, ettei teoria tule pätemään siinä, mutta pystytään kuitenkin tutkimuksen avulla osoittamaan teorian pätevyys myös kyseisessä tapauksessa. Näin ollen voidaan siis validisti sanoa teorian olevan kattava. Toisaalta se voi myös osoittaa teorian puutteellisuutta, kuten poikkeus tyyppi, jos teoria ei päde kyseisessä tapauksessa. Tämän tutkimuksen tyyppi on diagnostinen (diagnostic) eli fokuksena on tulkita olemassa olevaa yleistoriaa ja lisätä siihen Suomen esimerkki.

Tässä tutkielmassa tavoitteena on saada mahdollisimman kattava kuva eduskuntavaalien aikaisesta politiikasta ja maailmantilanteesta sekä vertailla vuoden 2011 ja 2019 vaalien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia kysyntätekijöissä. Näin pystytään mahdollisimman tarkasti etsimään ja löytämään ne kysyntätekijät, joilla voidaan selittää kasvanutta Perussuomalaisten kannatusta. Näitä kahta tapausta käytetään osana laajempaa kokonaisuutta, jonka kautta luon yleispiirteisen kuva ajan ilmapiiristä ja Perussuomalaisten populismin kysynnästä. Näin on mahdollista tunnistaa merkittäviä yksittäisiä muutoskohtia tai kehityspolkuja, jotka ovat vaikuttaneet poliittiseen kenttään äkillisesti ja laajasti mahdollistaen Perussuomalaisten kysynnän nousun.

Olen valinnut vuodet 2011 ja 2019 tarkastelun kohteiksi siksi, että niissä on juuri tapahtunut jokin suurempi merkittävä muutos, jonka voi lähtökohtaisesti nähdä vaikuttavan positiivisesti Perussuomalaisten kannatukseen. Nämä muutokset avasin tarkemmin teorialuvussa kappaleissa 2.3.1 sekä 2.3.2.

Tutkielman analyysiosio tukeutuu kysyntätekijäteorioihin sekä niissä esille nousseisiin keskeisiin teemoihin, kuten sosioekonominen status, työmarkkina-asema, koulutustausta, mielipiteet ja tietoisuus maahanmuutosta. Varsinainen analyysiaineisto koostuu Perussuomalaisten äänestäjistä tehtyihin aiempiin tutkimuksiin, erityisesti vaalituloksista tehtyihin eduskuntavaalitutkimuksiin.

4 KYSYNTÄTEKIJÄ ANALYYSI

Tutkielman varsinainen analyysiosio jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa tutkin vuoden 2011 eduskuntavaalien tuloksia sekä niitä asioita suomalaisessa yhteiskunnassa, jotka nostivat Perussuomalaisten kysyntää politiikassa niin paljon, että sen onnistui nousta suureksi eduskuntapuolueeksi. Toisessa osassa tutkin vuoden 2019 eduskuntavaalien tuloksia ja analysoin, mitkä olivat sellaisia kysyntätekijöitä, jotka saivat pidettyä Perussuomalaiset suurena puolueena, vaikka taustalla oli hallituskausi, puolueen johdon sekä puolueen poliitikkojen lähestulkoon täydellinen vaihdos. Tarkastelen kumpaakin tapausta jokaisen tutkielmassa esitellyn kysyntätekijäteorian kautta. Tämän avulla saadaan kattava kuva siitä, millaista populismi on ollut 2010-luvulla Suomessa sekä voidaanko kysyntätekijäteorioilla näyttää, miksi Perussuomalaiset saivat jatkuvaa suurta kannatusta läpi 2010-luvun. Näiden lisäksi voidaan myös havainnoida millä kysyntätekijöillä on ollut oletettavasti suurin vaikutus kannatukseen.

4.1 2011 eduskuntavaalit

4.1.1 Perussuomalaisten äänestäjien sosiodemografia

Kysyntätekijöitä on helpoin soveltaa tutkiessa Perussuomalaisten äänestäjien sosiodemografiaa. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa Perussuomalaisten äänestäjäkunta oli hyvin miesvoittoinen ja ikähaarukka painottui keski-ikäisiin (n. 35–64 v). Äänestäneistä suhteellisesti muihin puolueisiin verrattuna suuri osa samaistivat itsensä työväenluokkaan eli työntekijöiksi. Perussuomalaisten äänestäjillä keskimääräinen koulutustaso oli myös alhaisempi kuin keskimääräisesti Suomessa aikuisväestöllä, ylliedustettuna äänestäjissä oli siis joko peruskoulun tai korkeintaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneita äänestäjiä. 60 % Perussuomalaisia äänestäneistä koki kyselyssä kuuluvansa joko työntekijäväestöön tai eläkeläisiin. Toisin sanoen vuoden 2011 eduskuntavaaleissa yleinen Perussuomalaisten äänestäjä oli 35–64-vuotias pienituloisen miehen, jolla oli korkeintaan toisen asteen ammatillinen koulutus (Borg, 2012b, 195.) Perussuomalaiset ovat olleet myös suosittuja työttömien joukossa, vuoden 2011 eduskuntavaaleissa 29 % työttömistä äänesti Perussuomalaisia. Alueellisesti Perussuomalaiset menestyivät hyvin alueilla, joilla oli suhteellisesti mitattuna korkea työttömyys sekä sellaisilla alueilla, joissa suuri osuus työvoimasta työskenteli teollisuuden sekä rakentamisen aloilla. Menestys oli myös suurempaa alueilla, joissa alueen väestössä oli suhteellisesti vähemmän korkeakoulutettuja (Borg, 2012b, 195; Westinen ym., 2020, 315.)

Maahanmuuttoon suhtauduttiin Perussuomalaisia äänestäneiden keskuudessa 2011 eduskuntavaaleissa varsin nuivasti, asteikolla 0–10, jossa 0 on erittäin huono ehdotus ja 10 erittäin hyvä ehdotus, Perussuomalaisia äänestäneet vastasivat kysymyksiin monikulttuurisemmasta Suomesta ja laajamittaisemmasta maahanmuutosta keskiarvollisesti 3,56 ja 1,97. Toisin sanoen siis monikulttuurisuutta ja maahanmuuttoa lähtökohtaisesti vastustettiin (Westinen ym., 2020, 322.)

4.1.2 Tietoisuus ja mielipide

Mitä tulee tietoisuus ja mielipide hypoteesiin niin parhaan vastauksen kysymykseen tarjoaa Rapelin (2014) tutkimus, jonka esittelin teoriaosiossa. Tutkimuksessa selvitettiin juuri vuoden 2011 eduskuntavaalien äänestäjien asenteita ja tietoisuutta maahanmuutosta. Tutkimuksen tärkein havainto oli se, että alhainen tietoisuus maahanmuutosta yhdistettynä matalan koulutustason työtehtävään vaikuttaa eniten mielipiteeseen maahanmuutosta. Tähän ryhmään kuuluvat omaavat lähtökohtaisesti negatiivisemmän kuvan maahanmuutosta, mutta ovat myös valmiimpia hyväksymään negatiivista ja valheellista tietoa maahanmuutosta. Alhainen koulutustaso ja sitä vastaavat työtehtävät ovat todennäköisesti osasyinä vaikuttamassa alhaiseen tietoisuuteen maahanmuutosta ja sen vaikutuksista (Rapeli, 2014, 324.) Lähtökohtaisesti voi sanoa, että vuoden 2011 eduskuntavaalien kohdalla alhainen koulutustaso yhdistettynä matalan koulutustason työtehtävään oli todella otollinen kohderyhmä Perussuomalaisten maahanmuuttovastaiselle populismille.

Jos Rapelin tutkimustulokset yhdistää Perussuomalaisten äänestäjien sosiodemograafisiin tietoihin, niin on selvästi havaittavissa yhteneväisyyksiä. Perussuomalaisten kannatuksessa 2011 eduskuntavaalien aikaan oli ylliedustettuina miehet, jotka ovat matalasti koulutettuja, pienituloisia sekä identifioituivat työväenluokkaan eli ns. "duunareiksi". Lisäksi maahanmuutto on nähty uhkana siinä määrin, että sitä on vastustettu ja Perussuomalaiset ovat sitä vastaan kampanjoineet. Kannatus on myös korostunut alueilla, joissa korkeakoulutettuja on vähän. Kaikki tämä tukee vahvasti Rapelin teoriaa siitä, että alhainen koulutustausta sekä matalan koulutuksen ammatti motivoi ihmisiä vastustamaan maahanmuuttoa ja altistaa negatiiviselle informaatiolle siitä. Uhkakuvat työpaikkojen menetyksestä maahanmuuttajien tullessa tekemään ne halvemmalla, sekä viestit maahanmuuttajien mukanaan tuomista haitallisista lieveilmiöistä on varmasti tehonnut. Olettaisin, että näin on erityisesti yhteisöissä, joissa maahanmuutosta on lähtökohtaisesti tiedetty vähän, eikä lähipiirissä ole korkeasti koulutettuja, joilla asiasta saattaisi olla enemmän tietoa. Tulkitsen, että maahanmuuttoteeman yhdistäminen Perussuomalaisten retoriikkaan oman kulttuurin suojelemisesta ja siitä, kuinka tavan kansa ja tavalliset työntekijät on unohdettu politiikan eliitissä, sekä median vahva rooli ylläpitämässä

keskustelua on väistämättä vaikuttanut Perussuomalaisten kysyntään. Vuoden 2008 taluskriisin jälkeinen taloudellinen taantuma sekä 2009 alkaneet tukipaketit olivat jo valmiiksi kiristäneet suomalaisten taloudellista tilannetta ja siihen yhdistettynä keskustelu kasvavasta maahanmuutosta, jossa maahanmuuttokriittinen osapuoli pyrkii tuomaan esiin, kuinka työpaikat tai työttömien tuet menevät maahanmuuttajille on epäilemättä luonut kysyntää.

Tietoisuus ja mielipide hypoteesilla on selvästi nähtävissä korrelaatio Perussuomalaisten kysynnän kanssa ainakin vuoden 2011 eduskuntavaalien yhteydessä. Tulkitseen tämän tekijän olleen voimakkaasti taustalla, sillä äänestäjien maahanmuuttovastaisuus on ollut niin vahvaa 2011 eduskuntavaalien yhteydessä. Lisäksi äänestäjien piirissä on korostunut matala koulutus sekä alhainen tietämys maahanmuutosta yleensäkin. Perussuomalaisten alhainen politiikkatietämys (Elo & Rapeli, 2012, 281) yhdistettynä valheelliseen tietoon maahanmuutosta on luonut tilanteen, jossa Perussuomalaisten maahanmuuton vastustus on toiminut vahvana kysyntätekijänä tämän teorian valossa katsottuna.

4.1.3 Sosioekonominen marginalisaatio

2011 vuoden eduskuntavaaleja edelsi useampi vuosi taloudellista epävarmuutta ja vaikeita taloudellisia päätöksiä, kuten vuoden 2008 taluskriisi, taantuma Suomessa sekä EU tukipaketit joihin Suomikin osallistui. Nämä teemoina koskettivat kaikkia suomalaisia, mutta erityisesti taloudellisesti heikommassa asemassa olevia. Vanhasen hallituksen lupaukset kansalaisten elämän helpottamiseksi, kuten tukien nosto jäi haaveeksi ja kansa näki, kuinka niille varatut rahat ohjattiinkin muihin maihin. Toisin sanoen eduskuntavaaleihin tultiin vaikeasta taloudellisesta tilanteesta, jossa maahanmuutto oli nousussa.

Näkyivätkö taloudellisesta ahdingosta kärsineet yliedustettuina Perussuomalaisten kannatuksessa? Kyllä. Perussuomalaisten kannattajissa oli muihin puolueisiin verrattuna suhteellisesti enemmän pienituloisia työikäisiä. Heitä yhdisti vielä se, että he identifioituivat työväenluokkaan. Perussuomalaisten äänestäjien keskimääräinen koulutustaso oli matalampi kuin koko aikuisväen keskimääräinen koulutustaso eli näin ollen voidaan jo todeta, että suuri osa äänestäjistä oli vähän koulutettuja työntekijöitä, jotka olivat matalapalkkaisissa ammateissa. Niin kutsuttujen duunareiden kannatus on ollut puolueella n. 30 % (Borg, 2012b, 195). Perussuomalaisilla oli myös vahva kannatus työttömien, n. 30 % (Westinen ym. 2020, 313), eli niiden joukossa, jotka esimerkiksi taantuman aikaan menettivät työnsä tai jäivät ilman luvattuja tukien korotuksia. Siis taloudellisesti suurimmassa ahdingossa olevien joukossa. Jos lähes 60 % äänestäjistä tulee joko pienituloisista, matalasti

koulutetusta työnväestöstä tai työttömistä, on se varsin merkittävä tekijä ja viittaa vahvasti sen puoleen, että Perussuomalaisten kampanjointi ”pienen ihmisen puolella” ja brändäys duunaripuolueena on tuottanut merkittävää kysyntää. Alueellinen korostunut menestys sellaisilla alueilla, joissa työttömiä on paljon tai työvoima on vahvasti keskittynyt juuri esimerkiksi teollisuuden alalle, on tulkittavissa siten, että sosioekonomisesti uhatut ryhmät yhteiskunnassa ovat tarttuneet Perussuomalaisten sosioekonomisen marginalisaation kysyntätekijöihin ja ovat vahvasti edustettuina äänestäjissä. Aineiston ja teorian pohjalta voi olettaa, että sosioekonominen marginalisaatioteoria selittää todella paljon Perussuomalaisten kysyntää vuoden 2011 eduskuntavaaleissa, erityisesti ekonominen marginalisaation piirissä.

Entäpä ideologiakysymys, onko esimerkiksi maahanmuuton tai EU:n vastustamisessa havaittavissa kysyntää Perussuomalaisille sosioekonomisen marginalisaation läpi katsottuna? Jos, niin missä teemoissa kysyntä korostui? Perussuomalaisia äänestäneiden mukaan kolmen tärkeimmän syyn joukossa äänestää Perussuomalaisia oli puolueen maahanmuutto- sekä EU-kriittisyys. 65 % kyselyyn vastanneista vastasi, että halu tiukentaa Suomen maahanmuuttopolitiikkaa ja maahanmuuttajien etuja oli ratkaiseva tai melko paljon ratkaiseva tekijä äänestää Perussuomalaisia. Puolestaan 68 % Perussuomalaisia äänestäneistä vastasi, että halu hillitä Suomen sitoutumista Euroopan Unioniin ja sen jäsenyysohjelmiin oli ratkaiseva tai melko paljon ratkaiseva tekijä äänestää Perussuomalaisia (Borg, 2012b, 201.) Avokysymyksissä puolestaan Perussuomalaisia äänestäneiden tärkein tekijä oli juuri maahanmuuton vastustaminen (Borg, 2012b, 206). Maahanmuuttovastaisuus onkin tulkittavissa yhdistävänä tekijänä Perussuomalaisten äänestäjien joukossa. Tämän lisäksi juuri vuoden 2011 eduskuntavaaleissa myös EU-kriittisyys on tulkittavissa äänestäjiä yhdistäväksi kysyntätekijäksi. Oletan maahanmuuttovastaisuuden johtuvan kuitenkin enemmän sosioekonomisista tekijöistä kuin ideologisesta maahanmuuton vastustamisesta. Pienituloiset pelkäsivät oman taloutensa puolesta ja sitä kautta vastustivat maahanmuuttoa, jonka pelkäsivät heikentävän sitä entisestään.

4.1.4 Sitoutunut edustaja

Vuoden 2011 eduskuntavaaleihin tultiin tilanteesta, jossa maailmalla oli tapahtunut paljon, eli elettiin poliittisesti haastavia aikoja. Edellinen hallitus ja poliitikot näyttäytyivät huonossa valossa johtuen osan Vanhasen hallitusohjelman kirjauksien toteutumattomuudesta dramaattisesti muuttuneen maailman tilanteen vuoksi, sekä poliitikkojen henkilökohtaisista vaalirahakohuista. Tällaisina aikoina, kun poliittinen luottamus on alhaista, kansa etsii uusilta edustajilta helppoja ratkaisuja omiin ongelmiinsa pätevien ja asiantuntevien edustajien sijaan ja populistit usein

tarjoavatkin radikaaleja ratkaisuja vastineeksi (Bellodi, 2023, 3). Perussuomalaiset ottivat vaaliohjelmassaan kantaa useaan ajankohtaisista haasteista. Tässä alaluvussa en erittele Perussuomalaisten vaalilupauksia ja niiden 'helppoutta', vaan keskityn siihen miten Perussuomalaisten vaaliohjelma ja heidän agendansa olivat esillä vuoden 2011 eduskuntavaalien kynnyksellä ja millä tavalla niihin reagoitiin äänestäjien keskuudessa.

Perussuomalaiset julkaisivat eduskuntavaaliohjelmansa alkuvuodesta 2011 ja siitä tuli hallitseva osa vaalikeskustelua ja median vaaliagendaa. Neljä ehkä keskeisintä aihetta vaalien media-agendassa ennen vaaleja oli Euroopan talouskriisi, valtion talouden tasapainottaminen – johon Perussuomalaiset eivät juuri ottaneet kantaa, puolueiden kannatuskehityksen gallupit sekä Perussuomalaisiin liittyneet uutiset. Euroopan talouskriisi ja EU:n tukipakettien vastustaminen oli siis yksi Perussuomalaisten vaalikärkeä maahanmuuton vastustamisen lisäksi. Perussuomalaisten nousu vaaligallupeissa sai aikaan voimakasta keskustelua ja spekulaatiota siitä, että äänet keskittyisivät todellisuudessa vain Timo Soinin henkilökultin ympärille ja vaaleissa puolueelle ei olisi nähtävissä yhtä suurta kannatusta. Tähän, kun lisää uutiset Perussuomalaisesta ilmiöstä niin huomaa, että kolme neljästä suurimmasta aiheesta liittyy suoraan tai välillisesti Perussuomalaisiin. Top 10 listauksesta löytyy lisää Perussuomalaisten agendaa: maahanmuutto ja ulkomaalaiset, Perussuomalaisten vaaliohjelma, vaalirahoituskandaalit. Uutisjuttuja tarkasteltaessa Perussuomalaisten medianäkyvyys vain voimistuu. Perussuomalaisten teemoista erityisesti korostuivat EU-politiikka, puolueen kannatus ja Perussuomalaisten nousu, maahanmuutto sekä jälleen Perussuomalaisten vaaliohjelma. Pääkirjoituksissa ja kolumneissa toistuivat nämä neljä aihetta myös erityisesti (Pernaa, 2012, 37.) Perussuomalaisten medianäkyvyys oli siis valtaisa vaalia edeltävinä kuukausina ja vaalikampanja sai näkyvyyttä todella laajasti. On vaikea kuvitella, että keneltäkään olisi jäänyt huomaamatta tai kuulematta Perussuomalaisten vaalikampanjasta ja heidän agendastaan.

Jos vaikeina aikoina populistiset puolueet keskittyvät ajankohtaisiin aiheisiin ja tarjoavat radikaaleja ratkaisuja, on mediahuomion perusteella varsin perusteltua sanoa, että Perussuomalaiset toimivat juuri näin. Erityisesti Perussuomalaisten maahanmuutto- ja EU-kriittisyys on juuri tähän sopivaa populismia. Kritisoimalla Euroopan Unionin ja maahanmuuton negatiivisia vaikutuksia ja antamalla esimerkiksi "missä EU siellä ongelma" tai "maassa maan tavalla" -tyylisiä lausuntoja, tarjotaan juuri niitä radikaaleja ratkaisuja, jotka vaativat pientä sitoutumista.

Näkyivätkö nämä lausunnot ja radikaalit ratkaisut näkyivät sitten kannatuksessa? Oletan, että kyllä, sillä Perussuomalaiset saivat lopulla vaaleissa suuren suosion. Tämän lisäksi, muutoshalukkuus oli Perussuomalaisia äänestäneiden suosituin vastaus kysyttäessä tärkeintä syytä äänestää Perussuomalaisia (Borg, 2012b, 203). Kansa kaipasi muutosta suurten puolueiden, kuten Kokoomuksen, Keskustan ja SDP:n vallasta ja sitä Perussuomalaiset nimenomaan tarjosikin vaaliagendallaan. Onkin siis perusteltua sanoa, että Perussuomalaisten vaaliagendallaan lupaamat radikaalit muutosehdotukset toimivat tärkeinä kysyntätekijöinä nostamassa Perussuomalaisten kannatusta.

4.2 2019 eduskuntavaalit

4.2.1 Perussuomalaisten äänestäjien sosiodemografia

Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa Perussuomalaiset oli vahvasti miesten puolue, se sai 27 % kaikista annetuista miesten äänistä. Ikähaarukaltaan Perussuomalaiset oli suosituin nuorten aikuisten (25–34) ja eläkeikää lähestyvien (55–64) keskuudessa. Koulutusasteeltaan Perussuomalaisten äänestäjien profiili on muuttunut vuoden 2011 vaaleista, jossa matalasti koulutetut olivat vahvasti edustettuina tilanteeseen, jossa matalasti koulutettujen osuus on vähentynyt ja sen tilalle on tullut keskiasteen koulutuksen, ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopistotutkinnon suorittaneita. Eniten koulutusasteista Perussuomalaisia äänesti keskiasteen koulutuksen suorittaneet. Ammattiluokkien puolesta taas näkyi sama trendi kuin vuoden 2011 vaaleissa eli työntekijöiden keskuudessa Perussuomalaiset olivat suosituimpia (35 % äänestäneistä). Alueellisesti Perussuomalaisia kannatettiin maaseudulla sekä entistä vahvemmin kaupunkien keskustoissa, joissa se oli puolueista suosituin (21 %). Ideologisesti Perussuomalaisten äänestäjät ovat 2010-luvulla oikeistolaistuneet, vuoden 2019 eduskuntavaaleissa 28 % sijoitti itsensä oikealle, kun vielä 2011 luku oli 12 % (Suuronen ym., 2020, 262–268; Westinen ym., 2020, 321.) Kiintoisa havainto onkin, koska Perussuomalaisten kannatus oli vahvaa työntekijöiden ja työttömien joukossa, on tämä ryhmä siirtynyt enemmän oikealle 2010-luvulla. Vaikka äänestäjät ovat oikeistolaistuneet, ei heistä kuitenkaan ole tullut entistä maahanmuuttovastaisempia – itse asiassa heidän asenteensa on muuttunut hieman positiivisemmaksi, mutta silti Perussuomalaiset olivat kaikista puolueista maahanmuuttovastaisin (Westinen ym., 2020, 322).

4.2.2 Tietoisuus ja mielipide

Vuoden 2019 eduskuntavaalien osalta tietoisuus ja mielipide hypoteesilla ei ole yhtä tarkkaa tarkastelupintaa kuin vuoden 2011 eduskuntavaaleista. Perussuomalaiset olivat vuoden 2019 vaaleissa jälleen maahanmuuttovastaisin puolue ja puolueen retoriikka muuttui 2010-luvun aikana entistä radikaalimmaksi maahanmuuttoa vastaan. Retoriikassa alkoi korostua entisestään maahanmuuttajien yhteiskunnallinen rasite, mutta myös maahanmuuttajien tekemät rikokset. Onko siis vuoden 2019 eduskuntavaaleissa tapahtunut sama ilmiö, että Perussuomalaisten kysyntää on lisännyt äänestäjien tietämättömyys maahanmuutosta ja heidän maahanmuuttovastaisuutensa on ohjannut heidät äänestämään Perussuomalaisia?

Ei ole yhtä selkeää vastausta, kuin vuoden 2011 eduskuntavaalien yhteydessä. Perussuomalaisten äänestäjäkunta koostui edelleen paljolti työväenluokkaan kuuluvista ja työttömistä, mutta samanaikaisesti Perussuomalaisia äänestäneiden koulutusaste nousi, kun matalasti koulutetut äänestäjät vaihtoivat puoluetta ja keskiasteen suorittaneet nousivat edustuksen kärkeen. Lisäksi lisääntynyt kannatus yliopiston ja ammattikorkeakoulun suorittaneiden keskuudessa ei tue väitettä siitä, että koulutus lisää tietoisuutta maahanmuutosta ja suurempi tietoisuus maahanmuutosta vähentää maahanmuuttovastaisuutta. Lisäksi 2010-luvun saatossa maahanmuutosta on tullut paljon vakiintuneempi ilmiö, informaatio siitä on lisääntynyt sekä sen saavuttaminen helpottunut. Toisaalta myös maahanmuuton vastaiselle informaatiolle on käynyt samalla tavalla ja esimerkiksi uutiset rikoksista, jossa on mukana maahanmuuttaja, leviävät paljon nopeammin ja laajemmalle kuin 2011. Perussuomalaisten äänestäjätäkään eivät ole muuttuneet aikaisempaa maahanmuuttovastaisiksi.

Oletan, että tietoisuus ja mielipide hypoteesilla voi selittää osittain Perussuomalaisten vahvaa kannatusta erityisesti juuri työväenluokkaan kuuluvien ja työttömien osalta. Näille ryhmille erityisen otollista retoriikkaa on edelleen maahanmuutosta luodut uhkakuvat taloudellisen aseman heikentäjinä ja työpaikkojen viejinä. Lisäksi jos näiden ryhmien piirissä kannatus on vahvaa, on perusteltua olettaa, että kuplautuminen on vahvaa ja tieto maahanmuutosta tulee muilta Perussuomalaisten kannattajilta tai Perussuomalaisilta, näin ollen validoiden hypoteesia siitä, että alhainen tietämys maahanmuutosta altistaa väärälle informaatiolle. Myös keskiasteen suorittaneet sijoittuivat todennäköisesti usein työväenluokkaan ja sitä myötä on perusteltua olettaa, että jossain määrin myös heihin pätee tietoisuus ja mielipide hypoteesi. Korkeakoulutettujen kasvanut kannatus ei selity hypoteesilla kuitenkaan. Todennäköisempi selitys tässä on se, että heidän maahanmuuttovastaisuutensa kumpuaa muualta, kuten monikulttuurisuuden pelosta tai esimerkiksi

maahanmuuttajien rikoksien uutisoinnista. Maahanmuuttajien seksuaalirikoksista uutisointi ennen vaaleja on varmasti yksi syy, joka sai enemmän maahanmuutosta tietävät ja aiemmin siihen neutraalisti suhtautuneet muuttamaan mielipiteensä negatiivisemmaksi. Kuitenkin, vuoden 2019 eduskuntavaalien osalta ei voi sanoa yhtä varmaksi onko tällä kyseisellä kysyntätekijällä ollut yhtä suuri rooli luomassa Perussuomalaisten kannatusta kuin vuoden 2011 eduskuntavaaleissa.

4.2.3 Sosioekonominen marginalisaatio

Vuoden 2019 eduskuntavaaleja ei edeltänyt samalla tavalla mikään taloudellinen kriisi kuin vuoden 2011 eduskuntavaaleja. Kuitenkin 2008 talouskriisistä lähtien kilpailun koveneminen kansainvälisessä taloudessa, markkinaehtoisuuden kasvu sekä työpaikkojen epävarmuus ovat vaikuttaneet negatiivisesti valtionalouteen sekä sitä kautta kotitalouksiin. Markkinoiden ja koulutuksen rooli on korostunut entisestään sosioekonomisen statuksen määrittelyssä, ja sitä kautta työmarkkinoista on tullut enemmän riskialttiita yksilöille (Westinen ym., 2020, 316.)

Perussuomalaisten kannattajissa oli siis vuoden 2019 eduskuntavaaleissa edelleen paljon työväenluokkaan sekä työttömiin kuuluvia äänestäjiä. Tämän lisäksi kyselyn mukaan Perussuomalaisia äänestäneiden joukossa oli todella vahvaa pessimismiä Suomen talous- ja työllisyystilannetta kohtaan. 37 % prosenttia vastaajista, joiden mukaan Suomen taloudellinen tai työttömyystilanne oli huonompi kuin vuonna 2017 äänesti Perussuomalaisia. Samoin kävi myös tulevaisuusnäkymien suhteen: 2019 kyselyyn vastanneista vain 5 % Perussuomalaisia äänestäneistä näki Suomen talous- ja työllisyystilanteen tulevaisuuden positiivisena. Tämä ajattelumalli on heijastunut myös ajatuksiin oman talouden tulevaisuudesta: Perussuomalaisten kannatus oli selvästi korkeampaa niiden keskuudessa, jotka suhtautuivat oman taloutensa tulevaisuuteen pessimistisesti (Westinen ym., 2020, 317.)

Mitä tästä on siis pääteltävissä? Ainakin se, että Perussuomalaiset ovat kehittyneet entistä taluspessimistisempään suuntaan. Siinä missä 2011 vaaleissa sosioekonominen marginalisaatio loi kysyntää taantuman jälkeiseen aikaan, kun kokonaisilla yhteiskuntaluokilla meni huonommin, niin vuoteen 2019 tullessa tilanne on muuttunut aina vain enemmän yksilöitä koskettaviin riskeihin ja ongelmiin. Kapitalismin kehitys ja markkinatalouden vahvistuminen johtivat siihen, että alhainen koulutus ja yhteiskuntaluokka vaikuttavat entistä enemmän yksilön omaan talouteen. Tämä yhdistettynä pessimismiin talouden kasvusta ja työttömyystilanteen paranemiseen on varsin otollinen tilaisuus populistiselle puolueelle kasvattaa kysyntää. Oletankin, että erityisesti yksilön oman tekemisen ja kilpailun koveneminen kaikilla elämän saroilla johti siihen, että Perussuomalaisten kysyntä nousi näissä

vaaleissa sosioekonomisen marginalisaation kautta katsottuna. Teknologiakehityksen myötä useat ammattikunnat harvenevat kun tehtäviä koneistetaan tai työpaikat siirretään halvempiin maihin. Myös koulutuksen entistä vahvempi korostus työhaussa luo haasteita. On perusteltua väittää, että nämä ovat juuri sellaisia uhkakuvia, jotka luovat epävarmuutta omasta taloudellisesta tulevaisuudesta ja luovat kysyntää populismille, tässä tapauksessa Perussuomalaisille.

Väitän, ettei maahanmuuton rooli vuoden 2019 eduskuntavaaleissa sosioekonomisen statuksen uhkaajana ollut kovinkaan merkittävä tekijä. Vuoden 2015 pakolaiskriisi toki söi paljon valtion varoja, mutta silti uskon, että edellä mainitsemani tekijät toimivat vahvempina kysyntätekijöinä kuin maahanmuutto.

4.2.4 Sitoutunut edustaja

Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma vaalivuodelle 2019 keskittyi erityisesti kolmen teeman ympärille. Nämä teema ovat ilmastonmuutos, maahanmuutto sekä kansalaisten varallisuuden nostaminen. Näiden kolmen teeman ympärille rakentui vaalikampanja, jossa oltiin lähtökohtaisesti eri mieltä muiden puolueiden kanssa. Eduskuntavaaleihin 2019 tultiin tilanteesta, jossa Sipilän hallitus oli eronnut, kun sen Sote-uudistus ei onnistunutkaan. Lisäksi esillä oli vahvasti ilmastonmuutoksen torjunta, jossa vaadittiin nopeita toimia Suomen valtiolta. Keskityn tässä yhteydessä Perussuomalaisten kolmeen eduskuntavaaliohjelman teemaan.

Ilmastonmuutos oli 2019 vahvasti esillä, kun esimerkiksi Greta Thunberg organisoii ympäri maailmaa ilmastolakkoja kouluihin herätelläkseen päättäjiä toimimaan ilmastonmuutosta vastaan. Lisäksi Suomi sitoutui YK:n ilmastotavoitteisiin rajoittaa ilmaston lämpeneminen 1,5 %:n ja kaikki muut puolueet paitsi Perussuomalaiset kannattivat tätä. Ilmastobarometrissä suomalaiset olivat valmiita verottamaan fossiilia polttoaineita, lihaa sekä maitotuotteita entistä kovemmin (Arter, 2019, 263–264.) Tähän Perussuomalaiset eivät suostuneet vaan kutsuivat tätä lähinnä ilmastohysteriaksi. Heidän mukaansa “itseruoskintaan ja moraaliposeeraukseen perustuva ilmastopolitiikka” (Pohtiva, 2024) on vain haitaksi Suomelle ja suomalaisille. Perussuomalaiset totesivat suomalaisten toimet riittäviksi ja osoittivat syyttävät sormensa isoimpiin saastuttajamaihin. Perussuomalaisten vastahakoinen kanta ilmastonmuutoksen torjuntaa kohtaan on erinomainen sitoutuneen edustajan mukaisesta kannasta: se on radikaali, sillä kaikki muut ovat sitä vastaan, mutta kansalle se tarjoaa helpon ratkaisun, kun voidaan syyttää jotain muuta valtiota katsomatta omia toimia sen enempää. Eliitin trendi eli ilmastonmuutos, ja sen vastustaminen onkin oiva tilaisuus populistiselle puolueelle toimia ja kerätä kysyntää

ihmisiltä, jotka kokevat tilanteen ehkä vaikeaksi ymmärtää tai miettivät mitä vaikutusta sillä on ajaako polttomoottoriautolla, jos muualla saastutetaan enemmän.

Toinen keskeinen teema ohjelmassa oli maahanmuuton vastustaminen, joka kulminoitui loppuvuoden 2018 tapahtumiin, kun maahanmuuttajataustaisten seksuaalirikos vyyhti selvisi ja nousi otsikkoihin. Raiskaukset järkyttivät suomalaisia ja Perussuomalaiset olivat ensimmäisenä puolueena tuomitsemassa niitä ja maahanmuuttoa armottomasti (Arter, 2019, 264.) Tässä asiassa Perussuomalaiset vetosivat suomalaisten ekonomiseen kestävyYTEEN muun muassa arvostelemalla entisiä hallituksia, joille *“miljardit ovat pikkurahoja, kun puhutaan maahanmuutosta”* (Pohtiva, 2024) sekä, kuinka on epäoikeudenmukaista, että *“lukuisten turvallisten maiden läpi matkannut nuori mies saa yhtä paljon tai enemmän – – kuin koko ikänsä maassa asunut ja veroja maksanut suomalainen”* (Pohtiva, 2024). Perussuomalaiset vaati eduskuntavaaliohjelmassaan maahanmuuttajien vastaanoton lopettamisen kokonaan. Tällainen retoriikka on jälleen hyvä esimerkki siitä, kuinka Perussuomalaiset tahtoo korostaa kansalle sitä, että maahanmuutto on eliitin ajama asia ja se tuo mukanaan ainoastaan kustannuksia ja ongelmia tavan suomalaisille. Rajojen sulkeminen onkin klassinen esimerkki oikeistopopulistien retoriikasta, jolla he keräävät kannatusta. On vaikea nähdä, ettei Perussuomalaisten agenda rajojen sulkemisesta saisi kannatusta ihmisiltä, jotka kokivat turvattomuutta rikosuutisten jälkeen tai kamppailivat oman taloudellisen tilanteensa kanssa. Tällaiset linjaukset saivat ehdottomasti kannatusta ihmisiltä, jotka kokivat, että eliitti auttaa muiden maiden kansalaisia, kun omat rahat loppuvat tai lähipalvelut lähtevät. Väitänkin siis, että maahanmuuton vastustus on myös nostanut Perussuomalaisten kannatusta sitoutuneen edustajan mallin mukaisesti.

Kolmas ja viimeinen teema on kansalaisten varallisuuden nosto. Eduskuntavaaliohjelmassa puhutaan paljon jakamisesta, ja tällä tarkoitetaan varallisuuden jakamista suomalaisille. Ohjelmassa puhutaan, kuinka suomalainen ei enää tule toimeen tuloillaan ja valtion tulee taata kansalaisille hyvä elämä ja riittävä varallisuus elämiseen. He ehdottavat merkittäviä leikkauksia sekä tukien kohdentamista vähäosaisille, vanhuksille, lapsiperheille, sairaille ja vammaisille. Samanaikaisesti vaaditaan verojen alentamista, jotta palkat riittävät (Pohtiva, 2024.) Jokseenkin paradoksaalisesti kuitenkin valtion jaettavan määrää kansalaisille tulee nostaa. Kansalaisten varallisuuden nostaminen on myös yksi sitoutuneen edustajan mallin mukaisista helpoista ratkaisuksista, joita populistit käyttävät. Ehdotuksia lukiessa voi huomata, että ne ovat välillä ristiriidassa keskenään, mutta päältäpäin katsottuna ehdotukset tarjoavat lisää varallisuutta suomalaisille, jotka ovat joutuneet eliitin toiminnan maksajiksi. Onkin siis perusteltua sanoa, että tämänkaltaiset

ehdotukset ovat varmasti toimineet kysynnän kasvattajina. Kommentit omalla työnteolla pärjäämisestä varmasti vetoavat erityisesti yrittäjiin ja muihinkin, jotka tuskailevat, kun tulot hupenevat veroihin ja muihin elinkustannuksiin.

Perussuomalaisten eduskuntavaalikampanja onkin todella hyvin tulkittavissa sitoutuneen edustajan mallin kautta. Väitän, että sillä voi selittää varsin perustellusti Perussuomalaisten suurta kannatusta vuoden 2019 eduskuntavaaleissa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman tarkoitus on tutkia kysyntätekijäteorioita käyttäen Perussuomalaisten populismin kannatusta vuoden 2011 ja 2019 eduskuntavaaleissa. Tutkimalla tapaustyyppisesti eduskuntavaaleja 2011 ja 2019 pystyin perehtymään ennen eduskuntavaaleja tapahtuneisiin poliittisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin, jotka toimivat pohjana tilanteelle, josta vaaleihin tultiin ja millä tavalla nämä muutokset vaikuttivat erityisesti äänestäjiin ja heidän äänestysvalintoihinsa. 2011 eduskuntavaalit olivat mielekäs tapaus siinä mielessä, että näissä vaaleissa Perussuomalaiset nousivat ensimmäistä kertaa varsinaisesti suureksi eduskuntapuolueeksi vaalivoitollaan. Vuoden 2019 eduskuntavaalit puolestaan siksi, että näissä vaaleissa oli taustalla Perussuomalaisten, myöhemmin Sinisen Tulevaisuuden, hallituskausi sekä Perussuomalaisten jakautuminen kahtia 2017. Näiden kahden tapauksen tutkiminen tarjosikin minulle mahdollisuuden samalla luoda laajempaa kuvaa kysyntätekijistä Perussuomalaisten kannatukseen 2010-luvulla, osoittaa millaista populismia Perussuomalaiset harjoittivat 2010-luvulla ja millaisen vastaanoton se sai. Kolme kysyntätekijäteoriaa, joita käytin olivat: tietoisuus ja mielipide hypoteesi, sosioekonominen marginalisaatioteoria sekä sitoutuneen edustajan malli.

Aineistona toimi pääasiallisesti eduskuntavaaleista tehdyt kyselytutkimukset, joissa on selvitetty esimerkiksi Perussuomalaisten äänestäjien syitä äänestää puoluetta vaaleissa. Analyysi paljastikin paljon Perussuomalaisten kannatuksen kysynnästä. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa Perussuomalaisten äänestäjäkunta oli matalimmin koulutettua ja edusti enemmän työnväenluokkaa, kuin esimerkiksi vuoden 2019 vaaleissa. 2011 maahanmuuttokriittisyys oli keskeinen teema Perussuomalaisten kampanjassa ja siitä luodut uhkakuvat yksilöiden taloudellisista vaikeuksista yhdistettynä tietämättömyyteen maahanmuutosta toimivatkin erityisesti 2011 vaaleissa merkittävänä kysyntätekijänä Perussuomalaisten kannatuksessa. Erityisen

merkittäväksi kysyntätekiijäksi nousi 2011 vaaleissa uhat omalle taloudelliselle tilanteelle, kun takana oli talouskriisi ja taantuma. Perussuomalaisten äänestäjissä olikin vahvasti edustettuna pienituloiset ja työttömät, jotka halusivat turvata omaa taloudellista tulevaisuuttaan. Näiden lisäksi myös Perussuomalaisten agendan vahva näkyvyys mediassa ja agendan tarjoamat populistiset radikaalit ja 'helpot' ratkaisut ajoivat ihmisiä äänestämään muutoshakuisesti.

Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa puolestaan tietoisuus ja mielipide maahanmuutosta ei ollut yhtä vahva kysyntätekijä puolueen äänestäjäkunnan koulutustason noustua. Sillä oli nähtävissä edelleen vaikutus, mutta todennäköisemmin Perussuomalaisten aktiivinen maahanmuuttovastaisuus yhdistettynä vuoden 2018 loppuvuoden uutisiin maahanmuuttajien seksuaalirikoksista oli painavampi syy äänestää Perussuomalaisia, kuin se, että äänestäjät eivät tienneet maahanmuutosta ilmiönä tarpeeksi ja sen vuoksi vastustivat sitä. Myöskään taloudelliset ongelmat, kuten talouskriisit tai taantumat eivät painostaneet kotitalouksia vuoden 2019 vaaleissa, mutta markkinakehitys ja yksilön roolin kasvaminen oman talouden turvaajana korostui näissä vaaleissa. Perussuomalaisten kannattajissa olikin havaittavissa talouspessimismisiä, jossa korostui epäily siitä, että tulevaisuus näyttäisi yhtään valoisammalta kuin menneisyys ja sen vuoksi päädyttiin äänestämään Perussuomalaisia. Perussuomalaiset kampanjoivat yksilön toimeentulon riittävytyden puolesta ja vahvemmassa valtion roolista yksilön taloudellisen toimeentulon tukijana. Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa oli vuoden 2011 eduskuntavaaleja enemmän nähtävissä populistisia lupauksia, kuten juuri yksilöiden varallisuuden nosto sekä rajojen sulkeminen. Nämä yhdistettynä äänestäjien turhautumiseen nykypolitiikkaan lisäsivät Perussuomalaisten kysyntää, kun ihmiset olivat pettyneitä edelliseen hallitukseen sekä ajan hengen mukaiseen politiikkaan ja tahtoivat jälleen muutosta.

Kysyntätekiijäanalyysillä voi siis osoittaa useita syitä, jotka nostivat Perussuomalaisten kannatusta vuoden 2011 ja 2019 eduskuntavaaleissa. Mainittavaa on, että tutkielmassa esitellyt syyt eivät yksin selitä Perussuomalaisten kasvanutta kannatusta. Sen voi kuitenkin todeta, että erityisesti näiden kaksien vaalien yhteydessä ilmapiiri suosi Perussuomalaisia ja he osasivat käyttää tilanteen hyväkseen siten luoden itselleen kannatusta tarttumalla sellaisiin asioihin, joihin muut puolueet eivät tarttuneet.

Tämä tutkielma pyrkii erityisesti lisäämään huomiota kysyntätekijäteorioihin suomalaisessa politiikan tutkimuksessa niiden tarjoamien mahdollisuuksien myötä. Tämä tutkimusmuoto valikoitui itselleni oman kiinnostukseni myötä sekä siksi, että se on vielä verrattain uusi tapa tutkia populististen puolueiden nousua. Tutkielma

tarjoaakin mahdollisuuksia jatkotutkimuksille esimerkiksi tarkastelemalla muita kysyntätekijöitä.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Arter, D. (2020). When a pariah party exploits its demonised status: The 2019 Finnish general election. *West European Politics*, 43(1), 260–273.
<https://doi.org/10.1080/01402382.2019.1635799>
- Barr, R. R. (2018). Populism as a political strategy. Teoksessa *Routledge Handbook of Global Populism*. Routledge.
- Bellodi, L., Morelli, M., & Vannoni, M. (2024). A Costly Commitment: Populism, Economic Performance, and the Quality of Bureaucracy. *American Journal of Political Science*, 68(1), 193–209. <https://doi.org/10.1111/ajps.12782>
- Borg, S. (2012a). Johdanto. Teoksessa S. Borg (toim.), *Muutosvaalit 2011* (s. 17–25). Oikeusministeriö.
- Borg, S. (2012b). Perussuomalaiset. Teoksessa S. Borg (toim.), *Muutosvaalit 2011* (s. 191–210). Oikeusministeriö.
- Canovan, M. (1999). Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy. *Political Studies*, 47(1), 2–16. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00184>
- Dehdari, S. H. (2022). Economic Distress and Support for Radical Right Parties – Evidence From Sweden. *Comparative Political Studies*, 55(2), 191–221.
<https://doi.org/10.1177/00104140211024301>
- Elo, K. & Rapeli, L. (2012). Poliittikatietämys ja poliittinen kiinnostus. Teoksessa S. Borg (toim.), *Muutosvaalit 2011* (s. 275–291). Oikeusministeriö.
- Kestilä, E. (2006). Is There Demand for Radical Right Populism in the Finnish Electorate? *Scandinavian Political Studies*, 29(3), 169–191.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2006.00148.x>
- Lowndes, V., Marsh, D., & Stoker, G. (Toim.). (2018). *Theory and methods in political science* (Fourth edition). Palgrave Macmillan.
- Mattila, M. & Sundberg, J. (2012). Vaalirahoitus ja vaalirahakohu. Teoksessa S. Borg (toim.), *Muutosvaalit 2011* (s. 227–239). Oikeusministeriö.
- Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Borg, S. & Paloheimo, H. (2020). Valitsijoiden korostamat asiakysymykset ja hallituksen toimien arviointi. Teoksessa S. Borg, E. Kestilä-Kekkonen & H. Wass (toim.) *Politiikan ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019* (s. 148–168). Oikeusministeriö.
- Pernaa, V. (2012). Vaalikamppailu mediassa. Teoksessa S. Borg (toim.), *Muutosvaalit 2011* (s. 29–42). Oikeusministeriö.
- Pohtiva. (3.6.2024). *Äänestä Suomi takaisin – Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma 2019*. Pohtiva – Poliittisten ohjelmien tietovaranto.
https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/PS/1362?start_year=1880&end_year=2024&type2=yleisohjelma&type1=vaaliohjelma&type5=tavoiteohjelma&type3=erityisohjelma&party1=PARLIMENTARY&language1=FI&language2=SV&stext=Perussuomalaiset+eduskuntavaalit+2019&sortable-table_length=10

- Rapeli, L. (2014). Knowledge and Opinion: The Immigration Issue in the 2011 Finnish Parliamentary Elections. *Nationalism and Ethnic Politics*, 20(3), 309–327. <https://doi.org/10.1080/13537113.2014.937627>
- Roberts, K.M. (2015). Populism, Political Mobilizations, and Crises of Popular Representation. Teoksessa C. De la Torre (toim.), *The Promise and Perils of Populism: Global Perspectives* (s. 140–158). University Press of Kentucky.
- Rydgren, J., & Ruth, P. (2013). Contextual explanations of radical right-wing support in Sweden: Socioeconomic marginalization, group threat, and the halo effect. *Ethnic and Racial Studies*, 36(4), 711–728. <https://doi.org/10.1080/01419870.2011.623786>
- Suuronen, A., Grönlund, K. & Sirén R. (2020). Puolueiden äänestäjät. Teoksessa S. Borg, E. Kestilä-Kekkonen & H. Wass (toim.) *Politiikan ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019* (s. 260–287). Oikeusministeriö.
- Söderlund, P., & Grönlund, K. (2024). Can a change in the leadership of a populist radical right party be traced among voters? The case of the Finns Party. *Scandinavian Political Studies*, 47(1), 23–46. <https://doi.org/10.1111/1467-9477.12263>
- Westinen, J., Pitkänen, V. & Kestilä-Kekkonen, E. (2020). Perussuomalaisten äänestäjäkunnan muutos 2011–2019. Teoksessa S. Borg, E. Kestilä-Kekkonen & H. Wass (toim.) *Politiikan ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019* (s. 308–329). Oikeusministeriö.

